

Naročnina: Za tuzemstvo: z dostavo mesečno Din 5, četrtno Din 15, polletno Din 30, celoletno Din 60, za inozemstvo Din 60 in poština posebej. — Oglasi po dogovoru.

SOCIALIST

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE

St. 19.

Ljubljana, četrtek, 20. decembra 1923.

1. leto.

Socialisti in problem oblasti.

Zdi se nam primerno, da spregovorimo v številki, ki jo posvečamo naši komunalni politiki, najprej načelno besedo o vprašanju, ali oziroma *kedaj sme prevzeti socialistična stranka vladno v državi in javnopravnih zastopih.*

To vprašanje je v raznih oblikah večkrat cepilo socialistične vrste. Tudi pri nas smo šli ob vsaki praktični preizkušnji pri tem vprašanju narazen.

Ali sme prevzeti socialistična stranka vladno v državi? Ali sme zavladati v občinah? Ali sme sodelovati na vladi v koaliciji z drugimi strankami?

Tako se glasijo konkretna vprašanja, ki izhajajo iz zgoraj postavljenega splošnega vprašanja.

Socialistično delavsko gibanje je zraslo iz strokovnih organizacij in ima v njih svojo glavno oporo. Strokovne organizacije pa so po svojem bistvu organizacije odpora proti vladujočim. Strokovna organizacija pomenja v podjetjih organizirano opozicijo, podjetnik pa je vlada. Ako osvoji strokovna organizacija podjetje in gaspremeni v zadrugo, je postala sama podjetniška organizacija. Ali more taka sprememba idejo strokovnih organizacij okrepiti? Ali se ne bo izkazalo, da mora biti borba proti izkoriščanju oblasti trajna in da s prevzetjem oblasti po delavski strokovni organizaciji ta borba ni zaključena? Mezdna gibanja in celo stavke v delavskih zadrugah so mogoče in naraven pojav in spravljajo stališče delavske organizacije na vodilnem mestu v težek položaj. To je najgloblji vzrok, zakaj da je vprašanje oblasti za delavske organizacije tako kočljivo vprašanje. Oblast daje. Na drugi strani pa jemlje vsaki organizaciji, ki temelji na ideji enakosti in borbe proti izkoriščanju borbeni polet in ruši tako temelje njene moči.

Mislimo pa, da so potegnili zadnje konsekvence iz tega vprašanja le amerinkanski sindikati, ki so velika politična moč, — a se zavestno branijo nastopiti formalno kot politična stranka. Kakor hitro pa se je delavstvo odločilo, da nastopi kot politična stranka, — in se bori ne samo z moralnimi in ne političnimi, ampak tudi z realnimi političnimi sredstvi, kakor so storili to delavske pokreti v vseh evropskih državah, je tudi vprašanje ali sme prevzeti delavska politična stranka oblast v roke, v načelu rešeno. *Kjer more delavska politična stranka dobiti oblast v roke, jo mora tudi sprejeti. Sprejeti v zavesti, da mora vzeti priletno nevarnosti vladanja na vsak način kot nujno zlo v zakup.*

Zlo, ki izvira v glavnem iz tega, da gredo pota delavske strokovne in delavske politične organizacije v opoziciji, v borbi za socialistično državo vseh skozi paralelno, če pa pride delavska stranka na vladno, pa se zavijeta poti obeh organizacij deloma v nasprotno smer. S tem mora računati tudi socialistična vlada v socialistični državi, čeprav v manjši meri.

V državnem obratu in vsem, kar mu je neposredno podrejeno socialistična vlada ne bo nič drugega, kakor gospodar, ki bo vodil gospodarstvo sicer tudi z vidika interesa svojih delavcev, ki bo pa v glavnem vendarle gospodar — tako da bo potreba po posebni zaščiti njegovih nastavljenecv — ostala. V privatna gospodarstva pa bo posegla moč države v prehodni dobi revolucionarno, tu bo stala na strani delavcev, — tu bodo šla pota politične delavske stranke na vladi in strokovnih interesov delavcev še tako dolgo paralelno, dokler se vodstvo produkcije ne spremeni v smislu socialističnih načel.

Tako prihajamo do tega, da se delavska organizacija in oblast na eni strani res izključujeta, — na drugi stra-

ni pa se lahko vendarle podpirata. Odtod borba proti in za vladanje, ki pa je rešena v trenutku, ko smo stopili aktivno na politično polje z načelno odločitvijo za vladanje. Politična stranka, ki bi bila v vsakem slučaju proti oblasti je nesmisel! Najbolji razlogi proti sodelovanju v vladi pa so tisti, ki veljajo proti prevzetju oblasti sploh, — a taki razlogi bi se ne smeli slišati — v politični stranki.

Če gledamo na stvar tako, potem bomo lahko odgovorili tudi na vprašanje kdaj smemo biti za ministerializem in kdaj ne. To vprašanje ni več načelno, ampak je vprašanje oportunitete, vprašanje ali so v konkretnem slučaju večje koristi, ali so večje izgube. Vedno je treba, da daje prevzete oblasti moč, da se težnje delavskih organizacij v njih dnevni borbi za končne cilje podpro. Vprašanje ali vsa oblast ali le del oblasti v koaliciji prihaja pri tem le v toliko v poštev, da so pri delni oblasti v koaliciji nevarnosti večje, da rušijo silneje polet delavskih organizacij in to v trenutku, ko tega poleta tem bolj rabijo, čim dalje so od svojega političnega cilja, od spremembe družabnega reda. S temi očmi gledamo tudi na vprašanje prevzeta vlade v občinah, temu vladanju v malem.

Prejšnji volilni red, razmerje in medsebojna nasprotja med meščanskimi strankami vodijo socialistično stranko v slovenskih mestih v položaj, da prihaja lahko celo proti svoji volji v vladno večino, — igra, ki si jo meščanske stranke tem lažje privoščajo, čim bolj vedo, da je delokrog občine skromen in da jim to ne more škodovati. Oblast v občini poziciji socialistične stranke na eni strani ravno radi tega malega delokroga ne more mnogo škodovati.

Ljubljanska občina.

Demokratsko časopisje je pričelo plesati od samega veselja kankan in metati polena, psolve, sumničenja na občinski svet ljubljanski, ko je izstopil klub neodvisnih iz delovne večine. »Jutro« in »Narod«, ki sta sedaj trobili ene klike, sta klicali na pomoč vlado, policijo in občinstvo kakor majhen otrok za plotom mamu, če je padel na zadnjico.

In res, to so otroci, še več histerični otroci.

Sedanji občinski svet je bil izvoljen na čisto pozitivnem programu, ki ga odobrava velika večina ljubljanskega prebivalstva. Iz tega razloga je več kot naravno, da, če je tudi klub neodvisnih odstopil od programa, ta še ni anuliran in ne more biti anuliran, ker je socialističen, kakršnega imajo duhajski socialisti. Razložek je le v tem, da imajo tam socialisti skoro dve tretjini mandatov, dočim jih imajo v ljubljanskem občinskem svetu samo okoli ene

dovati. Ne more ji navadno tudi mnogo koristiti. So pa slučaj, kjer obvladajo občine tudi precejšnje dejansko moč kakor n. pr. v Ljubljani, kjer obvladuje mestna občina Mestno hranilnico, ki pomenja za naše razmere veliko denarno koncentracijo, — kar je glavni razlog, da ljubljanski kapitalistični krogi krčevito branijo to pozicijo.

Tu je bilo mogoče soditi, da prevladuje korist škoda, — zato so svoj čas nekateri naši sodrugi tu oblast naravnost hoteli. In rečemo lahko, da jo je hotelo tudi ljubljansko delavstvo, brskirano po nasilnih razpustih, komplotih v posebne namene skovanih volilnih redih in političnih metodah, ki so izzivale njegov odpor.

Z vsem tem mora stranka v Ljubljani računati.

Velika škoda, ki je nastala iz tega je bila ta, da je — v glavnem vsled napakega poročanja v meščanskem tisku — izgledalo, da se identificira naša stranka s kulturno in državno političnimi gesli bivših koaliranih strank, ki niso socialistična. To je vrglo senco nezaupanja v naše vrste in se je kazalo v razkolih, — ki pa so imeli poleg tega še druge, morda vse važnejše vzroke.

Z izstopom neodvisnih iz koalicije je končana tudi za našo stranko formalna koalicija. Mi smo obvez in ozirov prosti in bomo delali tako, kakor smatramo sami za dobro in prav. Naša taktika se vsakih 14 dni ne bo menjavala. V tem trenutku se niti prav meniti ne da. Cena za soudeležbo na moči je plačana, — sedaj metati kupljen predmet stran, — to zmore le brez glava neodvisna taktika. Zmanjšati ne varnosti te politike na minimum — to je pot, po kateri gredo sedaj vsi ljubljanski socialisti v polnem soglasju.

petine. Program sedanje večine je podlaga za delo; po tem programu pa hoče tudi v bodoče delati sedanji občinski svet. Ako so neodvisni odpovedali dogovor, še ni to nikakšen vzrok, da bi tudi neodvisni sami ali pa ostali občinski svetniki zavrgli točke dogovora, to je program, ki so ga menda vsi podpisali v zavesti, da je program dober.

Kako smešno bi bilo, če bi sedanji občinski svet napravil veselje demokratski kliki, in odstopal.

Sedanji občinski svet se ima res boriti s težavami. Zlasti demokrati ovirajo delo povsod, in žal, da ljubljansko prebivalstvo še premalo stopa tem štiri desetletnim škodljivcem mestne občine na prste.

Kljub vsem oviram, se je odločil socialistični klub, da bo nadaljeval svojo komunalno politiko, ki gre za splošni interesi prebivalstva v tem, da se dvigne mesto iz sedanjega bednega

stanja ter se ustvari podlaga za bodoči razvoj mesta.

Ne bomo danes ponavljali in opisovali nalog občine, ker jih čitatelji poznajo in so deloma tudi omenjene v izjavi kluba socialističnih občinskih svetnikov. Tudi ne bomo danes razmotrivali o vzrokih izstopa neodvisnih, ker bo za to še prilika. Rečemo pa že danes, da je dela v občini dovelj in da nima nihče povoda se temu delu odtežati, še manj pa da bi imel pravico to storiti takrat, ko ga pliče najnujnejše delo na pozornico.

Končno opozarjamo še enkrat na dunajsko občino. Dunaj je bil že prejšnjo volilno periodo v socialističnih rokah. Vso periodo so dunajski meščanski krogi vodili ljut boj proti soc. upravi. Občinski svet je brezobzirno delal po svojem programu, nalagal davščine, snoval mestna podjetja, zidal hiše in naselbine, preskrbeljaval prebivalstvo s kurivom in važnejšimi živili, oziroma nakupoval v velikem, da ni na stalo pomanjkanje. Meščansko časopisje je hujskalo. Toda vse hujskarje so bile bob ob steno, zakaj Dunajčan je rekel pred volitvami: socialisti dobro gospodarijo, res smo mnogo morali žrtvovati, toda razmere, ki so danes, so boljše kakor so bile prej. In dunajska občina se je v štirih letih toliko opomogla, da bo zidala v sedanji periodo zopet okoli 20.000 stanovanj, ne da bi zviševala davščine. Volilci so te uspehe videli, pa so volili zopet socialistično.

Iz tega zgleda jasno sledi, kako more pametna komunalna politika dvigniti ugled in blagostanje občine, ako je dana možnost, čas in sredstva za izvedbo problemov, ki služijo tem namenom.

Socialistični klub v ljubljanskem občinskem svetu se torej ne bo oziral na klevete ne na desno ne na levo, ampak bo skušal tudi v bodoče po svojih močeh delati socialistično komunalno politiko. Zanj bo to garancija, da dela prav in da dela v interesu toliko let za nemarjene pametne komunalne politike.

IZJAVA.

Ob zadnjih volitvah v ljubljanski občinski svet je zmaga z veliko večino lista »Zveze delovnega ljudstva« na podlagi delovnega programa po načelih socialistične komunalne politike ter s to zmago končno iztrgala vodstvo ljubljanske občine demokratski večini, ki je 40 let vladala občini. Demokratska večina ni imela zmisla za socialni napredek in razvoj mesta. Novi občinski svet je našel v občini prazne blagajne in mnogo nujnega dela, ki bi se bilo lahko izvršilo ob ugodnejših pogojih kakor danes, ako bi bila prejšnja večina na mestu.

Novi občinski svet pa se je lotil dela z vnmom, zavedajoč se, da se da zamuje, zlasti tudi socialnopolitično delo, oziroma komunalnopolitične probleme izvesti le s požrtvovalnostjo občinstva in občinskega sveta.

Ker pa je iz »Zveze delovnega ljudstva«, to je, od dogovora glede komunalne politike, izstopil klub Neodvisne delavske stranke, je sklenil podpisani klub na svoji seji dne 4. decembra 1923 izjaviti naslednje:

1. Razlogi, ki jih navaja Neodvisna delavska stranka za svoj izstop iz »Zveze delovnega ljudstva« in odlaganje funkcij v odsekih so neutemeljeni.

2. Z izstopom kluba Neodvisne delavske stranke iz »Zveze delovnega ljudstva« je ta zveza razrušena, ker ji odpade pogodnik, ki je sopodpisal delovni program.

3. Občinski klub socialistične stranke smatra, da je program, na katerem so bili njegovi člani izvoljeni, eminentne važnosti za občino in proletari-

Delovanje

župana in socialističnih občinskih svetovalcev v Ljubljani.

Z ozirom na izstop občinskih svetnikov NDSJ iz občinske koalicije je »Zveza delovnega ljudstva« prenehala obstajati.

S tem dejstvom pa prihaja tudi socialistični klub v nov položaj. Da se pogovorimo o novih smernicah sklicuje krajevna organizacija SSJ v Ljubljani

SHOD

svojih somišljenikov in volilcev

z naslednjim dnevnim redom:

Občinska politika. Poročevalec: sodrug župan dr. Perič in občinski svetovalci.

Pri drugi točki dnevnega reda se bodo pa obravnavale razmere o delavskih socialnih zavodih.

Shod se bo višil v nedeljo, 23. t. m. ob pol 10. uri dop. v Mestnem domu.

jat, zaradi tega vstraja na svojih po-verjenih funkcijah, da izvršuje pro-gram ustvarjanja.

Zlasti naglašaja klub socialistične stranke važnost komunalnih podjetij, službene pragmatike za nameščence, delovnega reda za mestne delavce, zgradbe nove elektrarne, organizacije socialnega oddelka, ustanovitev ljud-skih kuhinj, podpiranja revnih šolskih otrok z učili in obleko, zidavo novih stanovanj itd.

Klub smatra, da bi napravil izdaj-

stvo nad interesi ljubljanskega prebi-valstva če bi v trenutku najnujnejšega pozitivnega dela popustil v svojih na-merah, zlasti, ker javnost odobrava za-početo delo kljub lažem in frazam, ki jih razširja med občinstvom demokr-at-sko časopisje.

V boju za pravice proletarijata bo klub zastavil vse sile, da se čimpreje rešijo problemi, ki jih predvideva so-cialistični komunalni program.

Klub socialističnih občinskih svet-nikov v Ljubljani.

Slovenski demokratizem.

Slovenski demokratizem je skrival v teku desetletij svojo piškavost pod najrazličnejšimi imeni slovenstva, slo-vanofilstva, naprednjaštva in demokra-tizma. Vsakega pol leta se je prekršče-val na ljubo temu ali onemu kolovodji, ker demokratizem, ali če hočete slo-venški liberalizem, v Sloveniji ni tvo-ril nikdar programatične stranke. Od-kar je nastal ta nestvor v slovenskem narodu, ni izvajal konkretne politike, ki bi bila imela le trohico pozitivizma v sebi.

V prvi dobi je bil njega problem farška gonja. Liberalizem ali današnji demokratizem je takrat brskal po fa-rovžih, zabavljal nad farji, ni pa ne kulturno ne gospodarsko delal za splošni napredek prav nič, niti ni skušal vzgojiti v narodu pojmovanja realnega življenja in njega problemov, kar bi bila ena glavnih nalog liberalizma.

Povsem naravno je, da mora tak ne-gativni faktor v javnem življenju po-stati sterilen ter zaiti v nemoralno kli-karsko in spletkarsko pozo, da se u-veljavi, ker nima problemov, ne pozi-tivnega vidika, s katerega bo združeval svoje sile in se zaradi tega poslužuje sredstev, ki jih porabljajo ali figarji ali pa intelektualno nepopolni elementi.

Liberalizem je imel v razvoju zgo-dovinsko nalogo. To nam potrjuje ev-ropska zgodovina prejšnjega stoletja, zlasti pa Anglija. Toda naš liberalizem specialno v Sloveniji, se ni nikdar dvig nil nad cmokavzarsko politiko in je za-raditega zadušil vsak zdrav napredek. Dokler je imel ta demokratizem kaj vpliva, je kupčeval politično s frazar-sko antifarško gonjo, ko je pa ta snov zvođenela so v demokratiški stranki iz-gubili vpliv prejšnji voditelji, a na njih mesto so prišli histerični kričači, ki po-znajo samo še povojno metodo politi-ke, ta je, da obglavljajo osebe in kup-

čujejo z delnicami. Politika teh najno-vejših »demokratov« gre za tem, da o-psujejo in oblatijo z lažmi in izmišljot-inami svoje nasprotnike, zlasti delo socialističnih akcij in ustanov, na dru-gi strani pa kupujejo delnice, jih na ču-den način nacionalizirajo zato, da jih s tem večjim dobičkom zopet prodajajo tujcem.

Ta politika demokratizma je na eni strani osebno sebična, na drugi strani pobalinska, brez vidika v bodočnost. Posledice imamo že itak tu. Ako se bo ta politika nadaljevala, potem bo mo-rala zgodovina o slovenskem demokra-tizmu pač pisati, da je ta demokra-tizem najžalostnejši pojav v zgodovini slovenskega naroda, ki je razkrajal, u-ničeval in zavajal narod v nemoralno medsebojno klanje brez ciljev in v po-surovelost.

Ta dejstva so se pokazala skoro pri vseh akcijah, ki jih je doslej pričela demokratska žurnalistika.

Naloga socialistične stranke je, da končno napove tem metodam demo-kratske politike najodločnejši boj v in-teresu delovnega naroda. Taka stranka ki je brez načel, brez kulturnega in go-spodarskega programa, sploh nima pravice do obstoja, zlasti pa ne, ker demoralizira javnost in ogroža vsako pošteno programatično delo s svojim histeričnim kverulantstvom.

To smo morali danes povedati z o-zirom na vse boje, ki jih je vodila ta stranka najprej med seboj, potem z ra-dikalci, potem proti ljubljanski občini, socialnim zavodom in Delavski zborni-ci, ker je v detajlu nemogoče odgovar-jati na mnoge lažnjive vesti, obreko-vanja te žurnalistike.

Slovenski liberalizem je psevdolibe-ralizem, ter edino razkrajajoči element v slovenski politiki.

Za samoupravo občine.

Zbor SSJ v Mariboru dne 9. decem-bra 1923 napravil je v zadevi nove ob-činske zakonodaje za mesta in sela sle-deče zaključke:

I. Določila ustave glede vseh samo-upravnih edinic, predvsem pa glede ob-činskih, tako mestnih kakor selskih up-rav, so skrajno reakcionarna in v sta-nu, potisniti naše upravne razmere da-leč v dobo predmarčne revolucije 1848. One vzamejo državljonom stare pravi-ce, na podlagi katerih so se mogle ob-čine razviti.

Samouprava v pravem pomenu be-sede, kot smo jo poznali pol stoletja, je ukinjena, občine postanejo samo izvr-ševalne edinice državne vlade, in to edinice najnižje vrste. Ker se teh dolo-čil v danih razmerah ne da drugače preprečiti kot z revizijo ustave, se iz-reka zbor za revizijo vseh členov, ki se tičejo samoupravnih edinic, a to na na-čin, da bo samouprava dejanska, a ne samo na papirju.

II. Temelj novega zakona o samoupra-

vah mest, kakor o občinah mora zopet postati načelo: Svobodna občina bodi temelj svobodni državi.

III.

Odločno protestiramo proti strogi ločitvi mestne uprave od občinskega odbora, kakor ga predvideva zakonski osnutek. Nadzorna oblast, ako je po-trebna, naj bo glede lastnega delokroga samo višja samoupravna edinica, nika-kor ne državne vlasti. Institucija veli-kega župana pri mestnih občinah ni sa-mo nepotrebna, temveč je protustavna ker ubija tisto malo samouprave, koli-kor je ustava garantira.

IV.

Zakon naj se ne donese, dokler se ne zasliši faktorjev, ki so najbolj priza-deti — mestne in druge občine.

V.

Naroča se komunalnemu zastopstvu SSJ, da posveča vprašanju občinske za-konodaje vso pažnjo in se dosledno in vztrajno bori za naše zahteve, čim več-jo svobodo v upravi lastnih občin.

Enketa o bolniškem in nezgodnem zavarovanju delavcev.

V nedeljo, dne 16. t. m. se je vršila v Ljubljani enketa zaupnikov delavskih organizacij o zavarovanju delavcev. Enketa je bila lepo obiskana. Vsi večji delavski kraji so poslali na njo svoje zastopnike. Tudi povabljeni strokov-njaki iz Osrednjega in okrožnega ura-da za zavarovanje delavcev so se vabi-lu odzvali. Enketo je vodil predsednik Strokovne komisije sochr. Franc Sve-tek.

Natančno poročilo o tej velevažni enketi prinesemo po zapisniku v našem strokovnem glasilu.

Tu se omejimo samo na bistvene

ugotovitve te enquete. Na splošno se je ugotovilo, da izvira največ pritožb pro-ti delavskemu zavarovanju od tod, da ni več pravega neposrednega stika med uradom in zavarovanci ter podjetji. Prejšnje poslovalnice so imele na svo-jem sedežu kontrolorje. Če se je vrini-la v poslovanje pri prijavah in odjavah kakapa napaka, se je razjasnila potom kontrolorjev na licu mesta. Tudi pri iz-plačevanju hranarine je bilo manj na-pak in manj kritike. Sedaj se je to vkljub temu, da so poslovalnice še o-stale, v toliko na slabše spremenilo, da poslovalnice same nimajo več nobene

iniciative v rokah, med tem urad zopet nima na razpolago organov za take ne-posredne rešitve in jih radi preobsež-nega delokroga tudi imeti ne more. To je aparat urada zbirokratiziralo in po-slovanje otežilo. Po novem predlogu večine Okrožnega urada, ki so ga se-stavili teoretiki brez praktičnega vpo-gleda v stvar in ki ga je sprejela naj-prej — Trgovska in obrtna zbornica brez sodelovanja delavskih organizacij, pa se morajo povečati sedanje po-manjkljivosti sistema o taki meri, da zato delavski zastopniki ne morejo pre-vzeti nobene odgovornosti.

Delavski zastopniki so z obžalova-njem in ogorčenjem ugotovili, da se re-šujejo takšna važna vprašanja preko delavskih organizacij, ki so na takih spremembah gotovo v prvi vrsti interesirane. Že s tem se je ustvarila at-mosfera, ki gotovo ne koristi stvari sa-mi.

Ves način, kako je začel del me-ščanskih časopisov s to reformo, je raz-ven tega demagoški in nestvaren.

Enketa je zgoraj omenjene nedostat-ke današnje upravne oblike ugotovila. Ugotovila je, da bi lahko interesenti v Sloveniji resnične nedostatke zavarova-nja sami odpravili — ker se v formo uprave Osrednji urad brez največje po-trebe ne meša — ako bi imeli vsi le cilj zboljšanja pred očmi in ako ne bi pre-vladoval na strani protidelavske koa-licije politični moment, — čeprav se to po krivici nam očita. Tendencia, da se zavarovanje, kolikor mogoče po ceni upravlja, je gotovo hvalevredna, — v kolikor se ne skrivajo za njo slabo pre-mišljeni eksperimenti in politične na-kane.

Nihče pa ne more imeti zaupanja v ljudi, ki poročajo o vsem tem nameno-ma napačno. Govorjenje o 20 do 25 od-stotkih upravnih stroškov je, kakor se je ugotovilo, brez stvarne podlage. En-keta je ugotovila, da znašajo upravni stroški v prvi polovici leta 1923 le 9.4 odstotkov bolniških in nezgodnih pri-spevkov, 12.5 odstotkov samih bolniš-kih prispevkov pri sedanjih plačah na-stavljenstva, okrog 14.5 odstotkov pa pri projektiranih povišanih plačah.

Kot primer na kak način meče šte-vilke sem in tja kritika, naj navedemo, da se računa pri osebju plače za vse one moči, ki so v zavodu potrebne le za časa reorganizacije za trajno obre-menitev zavoda, da se računa povpreč na številka zavarovancev s 60.000, med tem ko znaša dejansko število zavarovancev v najslabših zimskih mescih nad 70.000, po leti pa 78.000, da so znašali dejanski bolniški prispevki v prvi polovici t. l. nad 13 milijonov kron, med tem, ko računa kritika z 21 milijoni pri-spevkov in je mnenja, da je treba še to znižati na 18 milijonov!

Tako se prihaja do pretiravanj. Da se ta pretiravanja vkljub našim stvar-nim pojasnilom vzdržujejo, to ne kaže na čiste namene, ampak na ogabno po-litično kombinacijo. Enketa je skrbno preresetala, kje se dajo predvojne šta-tistike vporabljati in kje ne, in je ugo-tovila, da primerjanje sedanjih in pred-vojnih razmer, kakor so jih prinesla naša glasila, niso prav nič naivna, am-pak jasno kažejo, v kolikor je kritika stvarna in v koliko ne.

Glede prispevkov je enketa ugotovi-la, da so nižji nego odgovarjajoči predvojni prispevki. Te prispevke je smatrati v *celem obsegu* za del delav-skih plač. Poizkus znižati te prispevke je *poizkus znižati delavske plače*. V ta-kem trenutku je pravica in dolžnost delavskih organizacij, da se upro z vsi silo, zlasti če so taka zniževanja stvar-no neutemeljena in se jih skuša izvesti preko delavskih organizacij.

Globoko je obžalovati, da stoje pri takem važnem vprašanju nekatere de-lavske organizacije pasivno ob strani, — ali pa celo nasprotni strani poma-gajo.

Enketa je bila mnenja, da morajo prispevki na vsak način ostati. Premi-šljenim poskusom za izboljšanje in po-cenitev upravnega aparata ni naspro-tovati. Vendar pa se mora vporabiti ta-ko prihranjen denar za zvišanje daja-tev in za zboljšanje plač nameščenecv, ki so v nižjih kategorijah uprav beraš-ko plačani.

Delavski zastopniki tudi za nesoraz-merno velik uradniški aparat niso. Ja-sno pa jim je, da ne more biti vse v re-du, če se skuša izvršiti pri nas vse de-

lo s 79 uradniki in 40 kontrolorji, od kojih bodo vršili pravo delo le prvi — med tem ko je norma, ki jo postavlja svetovna statistika na 500 zavarovan-cev en uradnik, — norma, ki pa je na-ši v reorganizaciji se nahajajoči uradi tudi podrugod, n. pr. v Zagrebu, še ni-so mogli doseči) in ima naš urad do 78.000 zavarovancev.

Meščanski tisk nam je tudi s hva-levredno odkritostjo povedal, zakaj gre.

Gre pred vsem za to, da se izžene-jo iz urada vsi uradniki, ki so izšli iz delavskih vrst, in nadomestijo z dru-gimi, — in sicer samo na podlagi tega dejstva brez prave presoje njih stro-kovne vsposobljenosti.

V tem oziru je pripomniti, da vkljub vsemu vpoštevanju šolske izobrazbe *pobrano* osobe s par spričevali ni ved-no boljše, kakor nadarjeneje *izbrano* osobe brez spričeval. Pripomniti je da lje treba, da je baš pri delavskem za-varovanju poznanje delovskih razmer in čustvovanje z delavstvom važen kva-lifikacijski moment, ki zavodu močno olajšuje vršenje njegovih nalog. Zato je nesmiselno tako osobe odpuščati, v kolikor je snosobno.

To se ne pravi, da je treba sistemi-zirati ravno toliko mest, kolikor je v zavodu danes uradnikov. Kjer in v ko-likor se da s časom aparat res zmanj-šati, naj se zmanjša. A tudi v tem slu-čaju naj Osrednji urad te moči tam po-rabi, kjer je premalo moči, mesto da jih brez potrebe odpušča in jim izpla-čuje odškodnine za kršenje pridoblje-nih pravic, drugod pa nove jemlje.

Lepo uspeła enketa je pokazala, da presoja delavstvo položaj stvarno in da bo znalo z mirno odločnostjo prepre-čiti vse poskuse, da bi se odločevalo v teh važnih zavodih brez pravih delav-skih zastopnikov, med katere izdajal-cev, ki gredo v zavodu proti delavstvu, in tam tudi pravega delavstva ne za-stopajo, ne štejemo.

Enketa delavskih zaupnikov, tičočja se zavarovanja delavcev v Sloveniji.

je zavzela po poročilih referentov in po izmenjavi misli v diskusiji glede zava-rovanja delavcev v Sloveniji z ozirom na tozadevne reformne poskuse

sledede stališče:

1. Sedanja organizacija Okrožnega urada za zavarovanje delavcev, daje povod za pritožbe v glavnem zato, ker ne omogoča v dovoljni meri ustmenega neposrednega stika med zavarovanci in delodajalci na eni strani in zavodom na drugi strani in sili, da se vršijo funk-cije birokratično.

Od enquete Trg. in obrt. zbornice izde-lan reformni predlog, ki ga podpira ve-čina članov ravnateljstva Okrožnega urada, teh resničnih napak ni v stanu odpraviti, ampak jih mora le še pove-čati.

Enketa je sicer mnenja, da bi se morale vršiti vse reforme previdno in počasi, uvažuje vse razloge zavaroval-nih teoretikov in praktikov. Če se pa tega ne da doseči in bi se sililo k nag-lim odločitvam, naroča enketa delavski delegaciji v Okrožnem uradu, da zastopa z vso odločnostjo predlog za razšir-jenje delokroga poslovalnice, kakor ga zastopa sochr. Čobal.

2. Enketa je ugotovila, da so pri-spevki za bolniško zavarovanje nor-malni, gotovo pa ne višji nego pred vojno. Enketa smatra bolniške prispev-ke v *polnem obsegu* za del delavskih plač in vidi v vsakem znižanju teh pri-spevkov znižanje plač. Razven tega je prišla enketa do zaključka, da bi mo-ralo imeti znižanje prispevkov v seda-njem trenutku za nujno posledico zni-žanje dajatev ali pa denarne težkoče zavoda.

3. Enketa ugotavlja, da se razprav-lja od kritike problem upravnih stroš-kov s prozorno tendenco. Vkljub temu smatra enketa razumno štedenje pri upravi za zaželjeni cilj in zavrača z o-gorčenjem očitke, da se pušča voditi delavska delegacija pri svojih pogledih na organizacijo delavskega zavarova-nja po osebnih interesih nameščenstva.

4. Vendar enketa ne more preko u-gotovitve, da deli delavčenstvo zavo-da za zavarovanje delavcev notorično znano bedo državnih uslužbencev in da je misliti pri eventualnih prištednjah pri zboljšanju uprave tudi na zboljša-nje njih nevzdržnega gmotnega polo-žaja.

O osnovnih pojmi narodnega gospodarstva.

(Bernotu).

Motto:

Le čevlje sodi naj kopitar.

Časi so taki, da mora razlagati človek pod tem geslom tajniku socialistične frakcije a b c socializma. Ta tajnik je brez najprimitivnejše narodno-gospodarske, zato tudi brez globlje socialistične izobrazbe. Vkljub temu pa piše često z nezasišano predrznostjo o stvarih, ki jih ne razume. Tako se zaletava tudi v naš uvodnik 17 številke.

Poleg borbe proti izkoriščanju človeka po sočloveku, ki izvira iz narave človeške družbe in je zato vsem preteklim in bodočim dobam lastna, imamo pred seboj v socializmu posebno, v sodobni razvojni stopnji svetovnega gospodarstva utemeljeno gibanje, ki ga mora razumeti vsak, kdor hoče dajati socialističnom listom res socialistično smer.

V srednjem veku je gospodaril kmet z ozirom na svoje potrebe. On je po večini trošil vse doma, kar je pridelal. V kolikor pa je bil k izmenjavi prisiljen, so izvrševala to izmenjavo mesta. A ta mesta so za svoje območje še vedno lahko pregledala krogotok od proizvodnje do potrošnje. Tudi obrtnik je delal za potrebo. Seveda je moral pri tem srednjeveški celi skrbno čuvati, kdo sme začeti z obrtno in kaj se sme pridelati. Takrat se ni delalo za trg, ampak za potrebo.

Doba velikih iznajdb je ta primitivni aparat, ki je regulariziralo gospodarstvo z ozirom na potrebo, razrušilo. Tovarna, parnik, železnica, elektrika, telefon — vse to se ne da zapreti več v srednjeveško mesto. Vse to išče širših gospodarskih področij in spaja svetove, pri tem pa ni več organizacije, ki bi znala in mogla vse to pregledati. Zato se producira sedaj za trg in ne več za potrebo, zato se gromadi izkoriščanje tute delavne sile vsaj relativno do prej neznane višine. Tu je treba rešiti podoben problem, kakor so ga rešili za svoje primitivno področje srednjeveški celih. To je posebna historična naloga socializma. Kritiki naj si prečita na podlagi te razlage še enkrat prvo poglavje Marksovega komunističnega manifesta — morda bo ta a b c socializma sedaj razumel.

Gospodarstvo po načrtu zahteva vodilno organizacijo, ki te načrte dela. Taka organizacija mora seči tako na široko, da obsega za večino proizvajalnih procesov pot od proizvodnje do potrošnje. Da sega za vse slovenske tovarne in rudnike ta pot daleč preko slovenskih mej — to naši delavci dobro vedo. Ona bi segala preko slovenskih mej — pa naj bi bila Slovenija politično samostojna ali ne. To dejstvo samo odpira pot za politično izkoriščanje in ga mora odpirati, ako ne najdemo mož, ki pojdejo v tej ali oni obliki s svojim duhom in vplivom za svoj produkt v svet, skušajoč obseči nje govo pot od produkta do potrošnje.

Socialist mora hoteti v zadnjih posledicah svetovno državo, ki bo obsegla vse procese svetovnega gospodarstva. Socialist mora hoteti vsaj velikih političnih in gospodarskih področij, ki bodo obsegla za večino proizvajalnih pot od proizvodnje do potrošnje. Ustvariti iz teh držav organe izravnavajoče pravičnosti in smotrenega gospodarstva, — to je naloga socializma. Kdor hoče ostati doma za pečko — ta obvladuje v važnih vprašanjih 30 odstotkov svojih produktov — o 70 procentih odločajo drugi brez njega. Dokazali smo to za državno gospodarstvo na podlagi sedanjih neposrednih davkov.

Povdarek pa tu ni ležal na posrednih in neposrednih davkih, povdarek celo ni ležal na obliki in obsegu samo-

uprave in državne oblike, — ampak edino na tem, da se pokaže, kolik del naše usode se odloča izven slovenskih mej, kako je zato potrebno, da ne delamo politike vaškega zvonika in hudobnega plemenskega hujskanja, — ampak politiko, ki nam je v stanu prinesiti uvaževanje in spoštovanje širšega sveta.

To bomo tudi po uvedbi direktnih in progresivnih davkov, — ki vkljub svojem velikemu pomenu za socialistično družbo, še niso zdravilo za vse bolezni, še vedno potrebno.

Žitni trgovec v Vojvodini dela velikanke dobičke s tem da odira poleg producenta tudi konsumenta. Tako mu plačuje tudi Slovenija svoj tribut. Vzemimo sedaj, da mora izročiti ta tribut v obliki progresivnega davka kakor vojvodinski državi, ustanovljeni po klerikalno-radičevskih ali Bernotovih vzorih, — ali ima to za mednarodno izkoriščanje kak pomen? Ali ni treba mednarodnega izravnavanja teh dajatev v skupni socialistični državi? Seveda se da vzeti stvar tudi narobe. Tudi slovenski podjetnik dela dobičke, ki se stekajo v njegovo podjetje iz žepov izven-slovenskih konzumentov. Zato stoji, kar smo mi trdili: da so baje točni račun o medsebojnem izkoriščanju pristo igrakanje. Stoji pa tudi, da je tudi pri sistemu progresivnega direktnega obdačenja medsebojno izravnavanje prebitkov potrebno, — kar predpostavlja zopet izravnavajočo silo centralne oblasti. Te potrebe se ne da na noben način tajiti. Mi še enkrat povdarjamo, da gre samo za to spoznanje. Napadno je, če se nam zato očita, da smo zato pristaši centralizma v slabem pomenu besede. Mi smo tozadevno svoje stališče že svoj čas označili, — takrat še z Bernotovim dovoljenjem — prav po domače tako-le: Da pride red v svet, mora biti Bog vsegaomogočen. To pa se ne pravi, da mora sam tudi kašohati. Mi vidimo, da je radi socialistične uredbe družbe močna centralna oblast potrebna. Mi pa tudi vidimo, da bi pomenjala taka centralna oblast neznošen birokratizem in izkoriščanje, ako ne bi dajala mnogo, mnogo svobode, — vso svobodo tam, kjer izravnavajoče sile centrale ni treba.

In še eno moramo povedati Bernotu: med posle, ki bodo v socialistični državi pridržani centralni oblasti, bo tudi podeljevanje koncesij za nove tovarne, ker je socialistično gospodarstvo, gospodarstvo po načrtu, gospodarstvo z ozirom na potrebo. S tem seveda nočemo trditi, da se more dati tako pravico tudi sedanjim meščanskim vladam, ki bi jo gotovo izrabljala. Zato upamo, da je tudi ne dobi. Eno je po vsem tem gotovo. Izkoriščanje celokupnega ljudstva in posameznih pokrajin, bo tem večje, v čim večji meri ga bodo zastopali kopitarji, ki jim je vse to španska vas, ki zato na bojno polje niti ne gredo, ki pišejo tako, da morejo računati le na ozek krog občudovalcev njih demagogije. Bernot se spušča na polje klerikalne in Radičeve demagogije in ne polaga nobene važnosti na socializem širšega obzora. Morda je to res tista strunica, ki jo je ta goslar zmožen igrati. Gotovo pa je, da poje ta strunica proti resnici, proti interesom delavstva in da se bo kruto maščevala nad goslarjem in vsemi, ki mu zapeljavni sledijo. Narodni socializem, in vsi slični lažisocializmi in Bernotove zablude se ločijo od pravega socializma po pomanjkanju poznanja gospodarskih pogojev sedanje družbe. Iz tega sledi pomanjkanje socializmu lastnega pogleda v nučnost državnih in mednarodnih vezi.

Politični pregled.

Notranji politični položaj.

Pašičeva vlada se nahaja zopet v krizi, ki je pravzaprav stalna. Njeni zavezniki — Nemci in Turki — so nezaupljivi in jih mora vlada vedno dobro plačati, da ji ostanejo zvesti. Nemcem je vlada obljubila nekaj šol in hočejo tudi koncesijo za nepotrebno tiskarno v Mariboru, Turkom pa je vlada izplačala 20 milijonov dinarjev »odškodnine«, pa so zopet prijatelji. Dočim vlada za železničarje, invalide, penzioniste ter državne nastavljenice ne more najti niti groša ne

knofa, je bil za Turke denar takoj na razpolago. Pa tudi v radikalnem klubu ne gre vse tako, kakor si Pašič želi. Proti nekaterim radikalnim ministrom se je pojavil v klubu odpor in zato so nekateri ministri demisionirali. Med drugimi tu di Velizar Jankovc slaboznan minister železnice, ki ga sicer vse železniške afe-re niso pripravile za demisijo, ko je pa hotel vse državne dunavske ladje izročiti novemu brogarskemu društvu, v katerem bi vladali njegovi prijatelji, je bilo pa to celo nekaterim radikalcem pre-

več in so ga prisilili v ostavko. V takih obupnih razmerah v vladi seveda tudi parlament ne dela, kakor bi bilo treba. Rešil je tri proračunske dvanaestine in šel za praznike domov. Kaj pa bo po Božiču, to bomo videli.

Klerikalci gredo v vlado?

Klerikalci vedno hlepe po vladi in če kedaj niso v vladi in igrajo opozicijske tigre, delajo to samo za to, da nalove več backov na svoj lim. Z radikalci so od nekda v tistem prijateljstvu. Zato jim vlada imenuje škofo po njihovi volji, pa tudi velike župane; davki pa so seveda vedno večji, kajti to klerikalnih fajmoštrov ne boli. Sedaj jih radikalci zopet vabijo v vlado, ponujajo jim dva ministra in »avtonomijo« Slovenije, klerikalci pa štejejo knofe, kaj bi jim bolj neslo: opozicija — vlada. Res jim bo težka odločitev. Če ostanejo klerikalci v opoziciji, jih bodo volivci zato zapustili, ker jim ničesar ne izbojujejo, če gredo pa v beogradsko vlado (med Srbe!) jih bodo pa ljudje zato zapustili, ker so jih klerikalci proti Beogradu in Srbom tako nahujskali, da ne bodo ljudje mogli razumeti, kako so njihovi tigri mogli postati naenkrat ponižne ovčice, ki jedo sol iz Pašičeve roke. Ljudje bodo tudi naenkrat sprevideli, da je klerikalcem avtonomija Slovenije bila samo demagoško geslo, v resnici pa, da jim gre le za moč. Mi smo na tem mestu že večkrat pove-

dali, da je klerikalna politika na zlomu: karkoli bodo klerikalci napravili, vse jim mora škodovati, kajti demagogija, laž in neodkritosrčnost donajajo le trenutne uspehe v politiki, samo načelna politika rodi uspehe. Take politike pa klerikalci niso nikdar vodili. Pravijo, da bo vprašanje vstopa klerikalcev v vlado rešeno po Božiču. Radovedni smo, kako se bodo odločili, prav lahko ne bo šlo.

ZUNANJE-POLITIČNI PREGLED.

Nemčija in Francoska.

Med Nemčijo in Francosko se začne v kratkem pogajanja glede reparacijskega vprašanja in izpraznitve Porurja. Francozi so se ustrašili izida angleških volitev, ker se boje, da bi Angleži njihove politike proti Nemcem ne hoteli več tako podpirati, kakor doslej. Zato bi se rajši Francozi sami z Nemci sporazumeli. Upanje za sporazum sicer ni veliko, vendar pa ni izključeno.

Volitve v Italiji.

Fašisti v Italiji se pripravljajo na državnozborske volitve. Mussolini namerava razpustiti parlament, ker je imel zelo močno opozicijo in tudi večina ni fašistovska. Rad bi pa pri volitvah dosegel fašistovsko večino, kar se mu bo z ozirom na krivičen volilni red tudi morda posrečilo. Vendar pa se že tudi fašisti med seboj kregajo in verjetno je, da tudi Mussolinijeva diktatura v Italiji ne bo večna.

Dnevne vesti.

Mi, konzumi in Anton Kristan. Ker je Bernotov Naprej izstrelil proti nam že vse smrdljive bombe obrekovanja in lažumom in Kristanom veselo napreduje. Naj nam »Naprej« verjame, da nas tudi strupeni plini iz te bombe ne bodo zadušili. Anton Kristan ni več v socialističnem pokretu. Mi nanj nimamo vpliva in zato zanj tudi ne odgovarjamo. S konzumom je pa stvar druga. Po svojem članstvu je konzum socialistična konzumna organizacija, zato je del našega pokreta. Mi vemo, da je tudi pri konzumu marsikatero stvar popraviti in zboljšati, mi vemo tudi to, da se današnje konzumno društvo čisto ne zaveda ali pa noče zavedati tega, kaj je njegova dolžnost kot vodstva socialistične zadruge; vendar pa smo mnenja, da je naša dolžnost delovati za izboljšanje teh razmer in odpravo nedostatkov v zadruzi sami, ne pa potom nestvarnega časopisnega boja. Pa tudi stvarne kritike o

konzumu se v »Socialistu« ne bomo ustrašili, če bomo videli, da je za ozdravljenje zadružnega pokreta potrebna.

Zveza duševnih delavcev v Sloveniji poziva vse organizacije duševnih delavcev, da se udeležijo ustanovnega občnega zbora dne 30. decembra t. l. ob 10. uri dopoldne v balkonski dvorani vseučilišča v Ljubljani. Njen smoter je moralna in materialna zaščita duševnih delavcev, h kateri se prištevajo vsi oni, ki v svojem življenjskem poklicu delujejo pretežno na podlagi svojih intelektualnih sposobnosti. Že prijavljene organizacije dobe posebno obvestilo s pravili, one organizacije pa, ki se mislijo še pridružiti, naj se zglase v pisarni Slovenske Matice, da dobe tam pravilna navodila. Dnevni red ustanovnega občnega zbora obsega poročilo pripravljalnega odbora, sprejem pravil, volitev definitivnega odbora (predsednika 10 odbornikov in 3 nadzornike) in slučajnosti.

Dopisi.

LJUBLJANSKO OKROŽJE.

Občinski nameščenci in delavci v Ljubljani so bili predmet grdega izkoriščanja od strani »nezavisnežev«. O tem poglavju je napisal »Delavec« glasilo naših strokovnih organizacij naslednjo dobropogodeno notico:

Neodvisni so napravili v zadnjem času več junaštev, za koje bi jih zaslužili po petindvajset. Upropastili so nam za lepo dobo lep rudarski pokret v Trbovljah in izročili rudarje terorju ino-

zemskega kapitala in njegovih domačih priganjačev. Nahujskali so obupane železničarje v Mariboru k obupnim korakom, — in jih pustili potem brez pomoči maščevalnosti premočne reakcije. Samo za las je manjkalo, da nam niso upropastili tudi naših Jesenic. Sedaj prihaja tretji junaški in temu enakovreden čin. Neodvisni so organizirali v svojih organizacijah vse ljubljansko mestno delavstvo in ga spravili v boj na nož z njegovimi po večini demokratskimi urad-

Delavec! Sodrug! Ali si že naročen na „SOCIALISTA“?

Po času težkih preizkušenj in neprestanih cepljenj, se delavci zopet zbiramo. Moč naših organizacij polagoma raste. Vendar je organizacija brez tiska, kakor vojska brez orožja. Pomagaj nam kovati tudi ti orožje za politično borbo! Naroči si tednik „SOCIALIST“. Pomagaj, da se bo mogel list razširiti.

Izreži ta naročilni list in oddaj ga na pošto. Če si sam naročnik, smatraj za svojo dolžnost, da dobiš vsaj še enega naročnika!

Tiskovina.		Znamka za 50 par
Upravi		
„SOCIALISTA“		
MARIBOR		
Ruška cesta 7.		

nimi predstojniki. Ne po njihovi zaslugi, ampak vsled tega, ker je stala za njimi socialistična uprava mesta, se je položaj mestnega delavstva v več, kakor v enem oziru zboljšal. Vendar pa socialisti niso mislili, da je bogve kako prav, če se izvede to na tak način, da bi se moralo delavstvo maščevalnosti morebitne poznejše povrnitve meščanskega režima res bati. Ne tako komunisti. Oni so z nepredvidnim hujškanjem poostriili napetosti v mestnih podjetjih do skrajnosti. Ko so to dosegli, so pa rekli: zdaj gremo pa v opozicijo. Posledica tega bo, da se bo na magistratu v doglednem času najbrž spremenil režim. Delavci v mestnih podjetjih pa se naj potem neodvisnim zahvalijo, da so jih tirali najprej v boj na nož, — potem pa izročili na milost in nemilost reakciji. Zato judeževo delo so se pustili pošteno plačati. Tako se bo go dilo vsakemu, kdor ne bo pogljal teh gobezdačev tja, kamor spadajo!

Megleni mož. Na zadnjem shodu neodvisnih je razlagal g. dr. Lemež celi dve uri, kaj je vse dosegel v občinskem svetu. Hvalil se je tako, da so poslušalci kar strmeli nad pridobitvami komunističnega kluba. Kar naenkrat je pa povedal da bo klub izstopil iz občinske večine zato, ker ni mogel ničesar doseči. Poslušalci so se začudeno vpraševali, kedaj je imel Lemež prav: ali prej, ko je govoril o svojih uspehih, ali potem ko je povedal, da se ni moglo ničesar doseči??

CELJSKO OKROŽJE.

Občni zbor. Vse člane krajevne organizacije SSJ v Celju se opozarja, da se v nedeljo dne 23. decembra nadaljuje občni zbor v gostilni Janžek s pričetkom točno ob 9. uri dopoldne. Da se ni mogel občni zbor dovršiti, je krivda ta, ker sta morala sodruga blagajnik in tajnik nujno odpotovati. Opozarja se pa, da sodrugi, kolikor je še čas agitirajo z vsemi silami, da bode vsak član naše stranke krajevne organizacije v Celju na občnem zboru navzoč. Ni res trditev

nekaterih, češ bodo že brez mene tudi opravili, ampak vsak mora biti navzoč, ker danes ni več čas za zabavljanje in drugo, ampak moramo se vreča vsi brez izjeme z vsem silami in z vso energijo na delo. Zatorej vsi k nadaljevanju občnega zbora.

Šoštanj. Preteklo nedeljo se je vršil v Šoštanju javen shod, sklican od demokratske stranke. Da so si tukajšnji demokrati od tega shoda mnogo obetali, pričča to, da sta se dr. Žerjav in dr. Lipold sama potrudila na ta shod v Šoštanj. Da, in bilo bi šlo mogoče res vse lepo in gladko, da ni v Šoštanju toliko teh presnetih rdečkarjev, ki so zopet zedinjeni vsi v eni stranki pod praporom internacionale. Nad polovico vseh navzočih na shodu je bilo socialistov, ki se niso mogli premagati, da bi ne dajali duška svojim protestom z mekljici. In ko je dr. Žerjav končal se je oglasil k besedi s. Čebular, ki je s svojim govorom uničil demokratom vse nade, da bi mogli kaj naribariti v šoštanjskem vrtincu. Neprijetno je bil dirnen tudi tukajšnji demokratski štab pri zjutrajšnjem vlaku, ko je pričakoval prihoda ministra n. r. Prikorakali so na peron namreč tudi naši vrli Udarniki v svojih slikovitih novih krogih. Pa ne zato, da bi prišli čestitati in »živijo« kričati izstopivšemu ministru temveč, da se odpeljejo na izlet v Velenje, kjer so še isti dan ustanovili novo edinicno UDR. — Zvečer so se zopet »Svobodaši«, zlasti mladina v precejšnje mštevilo zbrali v dvorani »Union« k predavanju in recitacijam iz Cankarjevih del, v spomin petletnice pisateljeve smrti. Pred Cankarjevo zeleno in rdečo ozaljšano podobo je naša mladina z žejno pozornostjo pila iz njegovih knjižnih lepote. Veselilo nas je, videti med navzočimi vsaj dva zastopnika pedagoških krogov, kar z zadoščenjem beležimo.

MARIBORSKO OKROŽJE.

Trinajsta redna seja mestnega občinskega sveta mariborskega se vrši v pe-

tek, dne 28. decembra t. l. ob 19. uri s sledečim dnevnim redom: 1. Pročilo predsedstva, 2. predlogi in vprašanja, 3. poročilo odsekov, 4. predlogi in interpelacije.

Gospodarska stranka v prepiru za zamreženimi okni. Fr. vitez Zagorski, nosilec liste, kandidat brez volilcev, in predsednik svoje stranke brez pristašev je hišno lastnico v Barvski ulici števil. 3, g. Vesnaver ter razne druge najemnike v isti hiši razžalil. Obsojen je bil v prvi stopnji na pet dni zavora ter je bila 19. t. m. ta razsodba potrjena pri vzklicni razpravi od okrožnega sodišča. Vitez Zagorski je vložil tudi proti gospej Vesnaver tožbo radi žaljenja časti, ker mu je baje rekla, da je »norec«. Vesnaver je bila radi tega očitka oproščena. Kot nosilec kandidatne liste se bo sedaj 5 dni pripravljaval na svoj prihodnji nastop in javni govor volilcem.

PTUJSKA KRONIKA.

Umrli je. (Zakasnelo) Dne 24. novembra je umrl sodrug A. Kristan, kojega je spravila v grob proletarska bolezen — jetika. Rajniki je bil zvest član strokovne in politične organizacije. Družini pokojnega izrekamo tem potom v imenu stranke iskreno sožalje.

Članom »Svobode«. Novoizvoljeni odbor poziva vse člane, ki so v zaostanku s prispevki, da iste do dne 15. januarja 1924 poravnajo. Do tega dne sprejema prispevke sodrug Kosi (Kons. dr.) in sodrug Komavli, ki dajeta tudi vsa pojasnila glede društvenih zadev. Vsak član naj pri vplačilu prinese s seboj člansko izkaznico. Kdor ne poravnava prispevkov do gori navednega roka, se ga bo brezpogojno črtalo iz društvene ga imenika.

Brzjav v Krško. Prismodam v uredništvu »Čuk na palci« — pardon »Najpreja«, sporoča ptujska socialna zaščita, ki sliši na gotovo ime, da se prav dobro počuti. Upa obenem, da je tudi pri prismodah pri navedenem humorističnem

listu vse v redu, razun v — podstrešju, katero pušča! Radi tega pa naj ne bodo v skrbeh, ker je za vsak slučaj za nje že preskrbljeno. Od Krškega do Stenjevca je namreč en sam korak, in Stenjevca se pa nahaja imeniten — Narrenhaus...!

Župnikova skrb za ljudstvo. V Ptujju imamo župnika, ki mu je ljudski blagor zelo pri srcu. To je pokazal pri neki pridigi med katero je z vso resnostjo razlagal vernikom, da bi bilo življenje izvrstno, ko bi se delavci in mali ljudje sploh z malim zadovoljili. Ker pa zahtevajo vedno večje plače in skrajšanje delovnega časa, se ne bo svet nikoli poboljšal. Zato priporoča g. župnik, naj se delovno ljudstvo briga bolj za življenje po — smrti, kakor pa za vsakdanje potrebe. Ta recept naj si g. župnik kar sami privoščijo, bodo vsaj vedeli kako vpliva take sorte medicina na — želodec ki ne gre v nebesa!

Iz stranke.

Organizacijam. 1. Pokr. tajništvo SSJ (SPJ) za Slovenijo v Celju, opozarja tem potom vse organizacije, da obračunajo za vse zaostale mesece, do konca tega leta, da bode tajništvo lahko naredilo do konca tega leta ali vsaj takoj po pričetku novega leta blagajniški zaključek. Vse organizacije pa naj natančno vpisujejo na obračunske tiskovine promet znamkic, da jim lahko ob pravem času pošljemo druge, ker znamkice se bodo od novega leta pošiljale vsem organizacijam le glasom ob računov. 2. Vsaka krajevna organizacija (lokalna) mora imeti od novega leta naročen naš list »Socialist«, ker se bodo vse strankine zadeve v Sloveniji pa tudi cele države objavljale le potem »Socialista« in »Volksstimme«, o čemur pa mora biti vsaka krajevna organizacija trajno informirana. Vse številke se morajo shranjevati, tako, da je vedno mogoč pregled za nazaj. Pokret članstva naše stranke pa se bode začel z novim letom mesečno objavljati potem okrožnic, katere dobe vse obstoječe na še krajevne organizacije. — Pokrajinsko tajništvo SSJ (SPJ) za Slovenijo v Celju.

Seja načelstva in nadzorstva SPJ za Slovenijo se bo vršila v nedeljo, 30. t. m. ob 9. uri dopoldne v Celju. Kjer je dnevni red zelo važen, je polnoštevilna udeležba potrebna.

Kulturni pregled.

VESTNIK »SVOBODE«.

V zadnjem času je »Svoboda«, kot edina delavska organizacija zelo razširila svoj delokrog v vseh industrijskih krajih Slovenije, da tudi preko nje njih meja je že zanesla svojo misel, da le potom izobrazbe more priti delavstvo do zmage.

Kot glavno nalogo si je nadela v letošnjem to, da vse ono delavstvo, ki da nes še išče izobrazbe v raznih meščanskih društvih izvleče iz njihovih vrst in ga osvobodi njihovega vpliva. Kajti mnogo je še nezavednega delavstva, ki trdi, da je pač vseeno ali se izobrazbi pod meščanskim vplivom ali pa v smislu socialističnih načel v katerem vrši to »Svoboda«. Mnogo jih je pa tudi, se veda od teh, ki še niso v naših vrstah, ki pravijo, da »Svoboda« tudi še ne more zadostovati vsem potrebam delavske izobrazbe. Tem pa lahko mirnim srcem pokažemo naše delovanje v letošnjem letu, katero je razvidno iz statistike podane na zadnjem kongresu »Svobode« 9. decembra t. l.

V sestavu »Svobode« je delovalo 22 podružnic, ki štejejo skupaj 1844 članov. Svoje kulturno delovanje so te podružnice razdelile po posameznih odsekih, kakor telovadnih, dramskih, godbenih, knjižničnih (8000 knjig), izobraževalnih, izletnih, abstinenčnih, težkoatletičnih, športnih, kolesarskih in šahovskih odsekih, ki so skrbeli vsak v svojem delokrogu za izobrazbo članstva. Ti odseki so priredili skupaj 77 predavanj, 100 dramskih iger, 8 javnih telovadb, 11 koncertov, 27 izletov v prosto naravo, 12 družabnih večerov za članstvo, 1 šahovski turnir, 1 dramski no šolo s 56 predavanji ter še nad 30 raznih drugih prireditev.

Lastnik in izdajatelj Pokrajinsko načelstvo SSJ za Slovenijo. — Odgovorni urednik Jože Golmajer. — Tiska: Ljudska tiskarna v Mariboru.

PREMOG ZA DOMAČO UPORABO

prodaja po znižani ceni
radi izpraznitve skladišč

INTERKONTINENTALE

Maribor, Meljska cesta 10

Širite „SOCIALISTA“!

Naročilni list.

Pošiljajte „SOCIALISTA“ na naslov:

Ime in priimek:

Poklic:

Pošta:

Ulica:

Perilo, klobuke, čepice, čevlje, gumaše, ter razno mod-
terijsko blago, kupite najceneje pri
Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2.

Enkrat

za vselej se Vam
priporoča samo vele-
trgovina)

R. Stermeckl, Celje,
ako hočete res do-
bro in poceni kupiti

ČEVLJE

ročno, domače delo, kakor tudi fine tvor-
niške, obleke za ženske, moške in otroke,
perilo, klobuke, pletene jope, čepice in šale,
kravate, rokavice, nogavice in sploh svo
modno robo za dame in gospode.

Trgovci engros-cene.